

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Comunismul. Nazismul.*

Studiu de caz: Fascismul și nazismul

1. Fascismul

- 1919-1939 - în Italia, nemulțumirile legate de tratatele de Pace de la Paris, dificultățile economice și problemele sociale au provocat ascensiunea forțelor extremiste de dreapta;
- 1919 - la Milano, Benito Mussolini (1922-1943) a înființat „*Fasciile italiene de luptă*”, organizație cu revendicări naționaliste (1921: mișcarea s-a transformat în Partidul Național Fascist);
- 22-29 octombrie 1922 - Mussolini a organizat „*Marșul asupra Romei*” (40.000 de cămăși negre) ⇒ regele Victor Emanuel al III-lea (1900-1946) l-a numit șef al guvernului;
- 1925-1926 - Benito Mussolini a instituit un regim autoritar prin „*legile fascistissime*”: instituțiile democratice au căpătat un rol decorativ, deputații opoziției au fost excluși din Parlament, partidele politice au fost interzise și a fost instituită cenzura; puterea executivă și cea legislativă au fost deținute de Mussolini (*Il Duce*), care s-a bazat pe poliția politică, OVRA, pentru a îndepărta dușmanii regimului;
- pe plan intern, statul a practicat autarhia, un sistem economic ce s-a bazat pe utilizarea exclusivă a resurselor naționale și din colonii, suprimând pe cât posibil importurile;
- pe plan extern, regimul lui Mussolini a dus o politică agresivă de expansiune teritorială cu ajutorul armatei (3 octombrie 1935-5 mai 1936: al doilea război italo-etioopian și transformarea Etiopiei în colonie; 7-12 aprilie 1939: invazia și ocupația Albaniei) și de apropiere de Germania lui Adolf Hitler și Japonia (1936-1937: Axa Berlin-Roma-Tokyo).

2. Nazismul

- 1918-1919 - desfășurarea Revoluției Germane ⇒ căderea guvernului, abdicarea împăratului Wilhelm al II-lea și instabilitate politică (revolta spartakistă), noua conducere cerând încheierea armistițiului (11 noiembrie 1918) prin care s-a pus capăt Primului Război Mondial;
- 1920-1933 - Republica de la Weimar, o democrație parlamentară care a fost zguduită de instabilitate și polarizare socială, nu a reușit să relanseze economia, fiind afectată de Marea Criză Economică ⇒ ascensiunea extremei drepte;
- 1919-1933 - Partidul Național Socialist al Muncitorilor Germani (N.S.D.A.P., nazist), condus de Adolf Hitler (1933-1945), a atras sprijinul populației germane, prin promovarea unui discurs revanșard (prevederile păcii din 1919 trebuiau reconsiderate, iar teritoriile pierdute retrocedate Germaniei), naționalist, rasist, antisemit (atitudine ostilă față de evrei), anticomunist și anticlericalist;
- 8-9 noiembrie 1923 - a avut loc Puciul de la berărie: Adolf Hitler a încercat să ajungă în fruntea Germaniei printr-o lovitură de stat ⇒ Hitler a fost arestat, pe parcursul celor nouă luni de detenție a scris lucrarea de căpătâi a mișcării naziste, *Mein Kampf* (din limba germană: „*Lupta mea*”);
- 6 noiembrie 1932 - nașiștii au câștigat alegerile parlamentare (33.1% din voturi), dar nu au obținut majoritatea ⇒ 30 ianuarie 1933 - cu ajutorul politicianilor, Hitler a devenit cancelarul Germaniei;
- 1933-1939 - Adolf Hitler (1934: *Fuhrer*, din limba germană: „*conducător*”) a luat măsuri pentru lichidarea democrației: folosirea poliției politice, Gestapo (1933); dizolvarea sindicatelor și a partidelor politice (cu excepția celui nazist); înlăturarea adversarilor politici din partid (30 iunie-2 iulie 1934 - *Noaptea cuțitelor lungi*: lichidarea opozanților din aripa paramilitară SA - *Sturmabteilung* = „*Batalioanele de asalt*” - și a liderului Ernst Julius Rohm); promovarea urii de rasă și persecutarea evreilor (1935: Legile de la Nurnberg; 9-10 noiembrie 1938: *Noaptea de Cristal*: mișcare violentă antisemită); îndoctrinarea germanilor (Tineretul Hitlerist și Liga Fetelor Germane);
- pe plan extern, regimul lui Hitler a urmărit distrugerea ordinii interbelice, militând pentru refacerea puterii armatei germane (1935-1936), anexarea Austriei - *Anschluss* (13 martie 1938), a Regiunii Sudete de la Cehoslovacia (29-30 septembrie 1938) și de apropiere de Italia lui Benito Mussolini, Japonia (1936-1937: Axa Berlin-Roma-Tokyo) și U.R.S.S.-ul lui Iosif Vissarionovici Stalin.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=gmZDvy3JiB0>

<https://www.youtube.com/watch?v=jFICRFKtAc4>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Fascismul și nazismul

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

- A. „1. Noi cerem unirea tuturor germanilor într-o Germanie Mare, conform cu dreptul popoarelor de a dispune de ele însele.
2. Cerem egalitatea de drepturi pentru poporul german față de alte națiuni și anularea Tratatului de la Versailles și de la Saint-Germain.
3. Noi pretindem pământuri și un spațiu pentru a ne hrăni poporul și a răspunde excedentului nostru de populație. Nu pot fi cetățeni decât frații de rasă. Nu pot fi frați de rasă decât aceia care sunt din sânge german, fără deosebire de confesiune. Niciun evreu, deci, nu poate fi un frate de rasă (...).
5. Cine nu este cetățean, nu poate trăi în Germania decât ca oaspete și trebuie să fie supus reglementărilor asupra străinilor”.

(Programul Partidului Național Socialist al Muncitorilor Germani)

- B. „Articolul 1: Căsătoriile dintre evrei și supuși de sânge german sau asimilat sunt interzise. (...)
Articolul 5: Infracțiunile la articolul 1 vor fi sancționate prin muncă silnică.”

(Legile de la Nürnberg)

1. Calculați perioada de timp care a trecut între producerea celor două surse.
2. Precizați, pe baza sursei A, două obiective ale partidului nazist.
3. Numiți, pe baza surselor, o categorie etnică.
4. Exprimați, pe baza sursei B, o opinie cu privire la prevederile specificate în document și drepturile încălcate.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Aramis, București, 2019.
2. Ochescu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura CD Press, București, 2019.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Litera, București, 2024.
5. Berstein, Serge, Milza, Pierre, *Istoria Europei*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
6. Jenkins, Simon, *Scurtă istorie a Europei: de la Pericle la Putin*, Editura Litera, București, 2019.
7. Kershaw, Ian, *Drumul spre iad. Europa, 1914-1949*, Editura Litera, București, 2017.
8. Mazower, Mark, *Umbre peste Europa. Democrație și totalitarism în secolul XX*, Editura Litera, București, 2019.
9. Black, Jeremy, *Scurtă istorie a Italiei*, Editura Litera, București, 2021.
10. Tacchi, Francesca, *Istoria ilustrată a fascismului*, Editura Enciclopedia RAO, București, 2006.
11. Fulbrook, Mary, *O scurtă istorie a Germaniei*, Editura Institutul European, Iași, 2002.
12. Caplan, Jane (coordonator), *Istoria Germaniei naziste*, Editura Orizonturi, București, 2020.
13. Layton, Geoff, *Germania: Al Treilea Reich, 1933-1945*, Editura ALL, București, 2001.
14. Minerbi, Alessandra, *Istoria ilustrată a nazismului*, Editura Enciclopedia RAO, București, 2006.
15. Hett, Benjamin Carter, *Cum moare democrația: Ascensiunea la putere a lui Hitler și prăbușirea Republicii de la Weimar*, Editura Polirom, Iași, 2021.
16. McDonough, Frank, *Gestapo: Mit și realitate despre poliția secretă a lui Hitler*, Editura Trei, București, 2019.

